ədalət.- 2021.- 19 oktyabr.- S.4.

Sunay Akın

Sunay Akın 1962-ci ildə Türkiyənin Trabzon şəhərində anadan olub. S.Akının on yaşı olanda ailəsi ona yaxşı təhsil verə bilmək üçün İstanbula köçüb. O, orta məktəbi İstanbul Heydərpaşa Liseyində başa vurub. Sonra İstanbul Universitetinin Fiziki Coğrafiya fakültəsinin məzunu olub.

İlk şeir kitabı 1989-cu ildə "Makilər" adı ilə yayımlanıb. Cəmal Süreyanın ad verdiyi həmin kitabdan sonra "Antik dərdlər", "Qəza bəzəyi", "62 Dovşanı" və sair şeir kitabları işıq üzü görüb. 1987-ci ildə "Nöqtəli vergül" adlı şeir silsiləsi ilə Xəlil Qocagöz, 1990-cı ildə isə Orhon Murat Arıburnu şeir mükafatlarını qazanıb.

Beş il Mərmərə Universitetinin Gözəl Sənətlər fakültəsində dərs deyib. Tanınmış şair həmin illərdə bir nəfərlik tamaşalar hazırlayıb və həmin səhnə əsərlərində rol oynamağa başlayıb.

2005-ci ilə 11 il ərzində dünyanın dörd bir tərəfindən yığdığı oyuncaqları İstanbul Oyuncaq Muzeyini ailəsinə aid dörd mərtəbəli tarixi bir binada açıb. Muzey 2010-cu ildə Avropada İlin Muzeyi seçilib. S.Akın "TRT 2" və "CNN Türk"də "Studiya İsyanbul", "İzlər", "Axşama doğru kimi mədəniyyət və sənət verilişləri aparıb. Həmçinin "Yaşam radio", "Radio Kent", "Best FM-də" radio kanallarında proqramlar hazırlayıb.

Şairin müxtəlif mövzularda "Xəyal qəhrəmanlar", "Bir cüt ayaqqabı", "Ay oğrusu", "Qırdığımız oyuncaqlar", "Onlar həmişə ordaydı", "Əvvəlcə uşaqlar və qadınlar", "Qız qülləsində qızıldərili", "İstanbulun Nazim planı", "Şeir ölkəsi" və sair kitabları çap olunub.

Dodaq yeri

Çay stəkanındakı
dodaq yeri
qədər də
uzaq qala bilmərəm
gözlərinə

istərəm yaxın olsun
əllərimə əllərin
yanındakı beton binaya
söykənən
köhnə bir ev kimi

səni mismar kimi
vurmuşam beynimə
və bütün kəlbətinləri yığıb
tolazlamışam dənizə

Ayrılıq

İki rels kimiyik
bir qatarın yolunda
guya sonuncu dayanacağın
yaxın olması
nəyi dəyişir ki

Ayna oyunu

Məhəllədəki ən gözəl qızın
divara saldığı aynadan
əks olunan işığı
o qədər uşaq
əllərinin arasında
qəribədir ki
həmişə mən qamarlayardım

Böcək

Ehmalca verə bilərsənmi
son nəfəsini
yolunu çaşmasın deyə
yastığında
gəzən
böcək

Dustaq

Dustaq olacağını bilə-bilə
yenə də bu səhər
dəmir barmaqlıqlar arasında
günəş ehmalca sızdı içəri

Görüş günləri çiçək gətirmək
qadağan olunan gün
zindan divarının o üzünə
sarmaşıq toxumu
əkib anam

ancaq heç əl yellədib
sağollaşa da bilməmişdim onunla
saatlarla növbə gözləyib
doldurduğu içməli suyu
arxamca atanda

Liman

Limana sığınan
dəniz
bəsdir gizləndin
döyüş gəmiləri
çoxdan keçib
gediblər

Qırmızı

Sevgilim hirslənmə
və məni səhv başa düşmə
dodaqlarını qırmızı boyayanda
uşaq vaxtı pulum çatmayan
qırmızı alma şirniləri düşür yadıma

Çağdaş

Bina evindəki uşaqlar
ağız dadıyla yeyirlər
göydən düşən üç almanı
anamın hər gecə danışdığı
nağıllar qurtaranda

mənəsə saplağı qalır
çünki zirzəmidədir evimiz

Gedərkən

Gedərkən
qəsdənmi
özünlə aparmamasısan
yastığındakı çuxuru

halbuki sənə gəmi limanında
və qatar stansiyasındakı
saatın dəqiqliyi qədər
inanırdım

məni sənin kimi
bircə də anam tərk etmişdi
göbəyimdə hələ də durur
onun yoxluğunun
yeri

Ağ

O qara dərili idi
güllələyənlərsə ağ
silah səsindən
ürkərək göy üzünə
uçan quşlarsa
ağappaq

Naftalin

çatışmayan tərəfləri vardı
sevgimizin
bir filmdə
üç-dörd statist döyüb
ata minməyən
Cüneyt Arkın kimi

Xəbərin olsun
köhnə əşyalar alana satmadım
yırtıq ayaqqabılarımı
onlardan necə ayrıla bilərəm
qapınızın ağzında
azmı çıxardıb
geymişəm

Naftalinlədim məndə qalan yun jaketini
sizə demişəmmi
naftalin
güvələrə qarşı
kimyəvi silahıdır
xatirələrin

Hücum əmri

Əmr verən generalın
gözünə qum dənəsi
düşdü deyə
həmin vilayətin sakinləri
iki dəqiqə çox yaşadı

Nöqtəli vergül

vergül
aramsız gurlayan
təbil toxmağıdır
sözləri
kağızlardakı toya çağırır

nöqtə
sən aşağı düşmə
sonradan görmək
mətnin azadlığına
axırına çıxar

elə ki bir yerə düşdülər
o saat üstə çıxar
amansız nöqtə
boynubükük
yazıq vergül isə
əzilər altda

Çoban

Qoyunlarsa səs çoxluğu ilə
keçini özlərinə
rəhbər seçiblər
amma nədənsə sürünü
qurdun qohumu
köpəyə tapşırıb
çoban

Birgə

Deyirlər ki insanların
hamısı bir deyil
bir əldə eyni boyda olmayan
beş barmaq kimi

ancaq əslində
neçə yorğun
ustanın dodaqları
uzanır su dolu ovcuma

əlimin
beşi də bir olmayan
barmaqlarını
bir yerə cəm edəndə

Amma ölüm

Azadlıq kitabının
səhifələri arasına
cəlladların qurduğu
dar ağacındakı ip
yarımçıq oxunmuş
səhifəni göstərir
oxumağa davam edən insanlara

cırılan toy şəkillərinin
qırılan çərçivələrinin
küçəyə tolazlanan
taxtalarından düzəldilir
uşaq tabutları

qızların heç biri
boynundakı bilərziyin klonunda
sevgilisinin şəklini saxlamır
amma ölüm
səhifələri cırılmış
bir sevgi romanının
içində gizlədirlər
tapançalarını

Kömür

Yenə bir kömür kükrədi
sobada
bu dəm itkin bir mədənçinin
qəlbi həmahəng döyündü
isti otaqda

Reklam

Nəhəng divarı boyadılar
doldurdular rəngbərəng yazılarla
əlində limonat şüşəsi olan oğlan
və bir də gülən bir qız şəkli çəkdilər
ağzı da bir qarış açıq

halbuki divarın dibində
ağlayırdı sarmaşıq

Bulud

Göy üzündəki
kiçik bulud
ürək formasına alsa da
yağış yağacağından
ümidimizi üzmüşük

Göz yaşı

Odunsuz bir sobanın
yanında titrəyən
uşağı yağış görsə
göz yaşlarını
daman tavandan
dinməzcə axıdar otağa

Dişi quş

Quru bir ot
kimi yaşayıram
gözlərdən uzaq
cığırlı bir yolun
ucqarında

yeganə günahım
baltanın qanlı
oyunlarına
sap olmamaqdır

amma yenə də
qəlbim ümidlə doludur
bəlkə bir dişi quş
gəlib məni aparar
budaqdakı yuvasına

Revmatizm

Ey yaş paltarların üstünə
qonan sərçə
o saat uç ordan
yoxsa sən də anam
kimi xəstələnib ölərsən

Sevmək

Söyüd budaqlarına sığınmış
köçəri quşun
qar dənəcikləri arasına
düşən bəyaz tükünü də
görə bilmək -
bax, budur sevmək

Ticarət

Uşaq xəstəxanasının
qarşısındakı oyuncaq satan
günbəgün artan qazancı üçün
şükür edir Tanrıya

Yem satan qocanın
illər öncə qanadlarına
daş tolazladığından xəbərsiz
hər səhər eyni meydanda
cəm olur göyərçinlər

Və kitab satılan dükanın
vitrinin önündə
səf-səf düzülür
şairin ölümündən sonrakı
bütün kitabları

Süngü

Qardaş malı
kimi bölmək üçünmü
süngünü uzatdın
əlimdəki
almaya

Park

Boynunu əyib
parka tərəf
səki daşları arasında
açan çiçək

Bülbül

Handan Ferhanoğluna

Üzümdəki hüznün səbəbi
saçlarımın tökülməsi deyil
səbəb gün keçdikcə səsini
daha az eşitməyimdir
məhəllə bərbərindəki
bülbülün

Qapı

Kəsilmiş biləngləri̇mi göstərərək girdim
kinoteatrın qapısından içəri
o mən idim səfərdən əvvəl
"qorxaqlar arvadlarının
yanına qayıtsın"
deyərək padşahın ordu sıralarını
tərk edən yeniçəri

qapının ağzındakı məktubları görəndə
eyvana asdığın sinəbəndindən
damcılayan sudan islanan pişiyin
tüklərini oxşayaraq uzaqlaşdım
o qüllələr ki hüznə bir bıçaq kimi
saplanan sunaya kın

pendir boşqabı
və su qatılmış rakı qədəhi
Qız Qülləsidir çilingər süfrəsinin
sən ki bu mənzərədə görünmürsən
işıqlarını yenicə yandıran
bir qayıq gözəlliyində axşamın

qapımı döysən bir gün
eşikdəki ayaqqabılara aldanıb
elə bilmə ki evim dolu adamdı
sadəcə tullamağa əli gəlməyən anam
onları düzüb tənhalığıma

gecənin qaranlığında
bir kinoteatr zalı kimi uzun şəhərdən
mənim getmək düşər payıma
çıxış qapısı kimi baxıram çoxdandır
göydələnlərin üstündə yanan
qırmızı işıqlara

Cemal Sürəyya

Buzdağınamı dəydin
amma Titanik
kimi batdın
çünki bircə sən idin şeirin
dörd bacalı şairi

dalğaların sahilə atdığı
əşyalarını təlaşla yığanda
obrazının dərinliyinə baş vurmağa
nəfəsləri çatmadı
xilasedicilərin

bir gəmi kimi batmaq
yaraşırdı sənə
Qayığa minmək növbəsində
bənzəyən ömrün:
əvvəl uşaqlar və qadınlar minsin

Gülcemal gəmisini heç vaxt
görməmişəm
amma mənim tanıdığım Camal gül idi

Xərc

Bilmirəm hansı göydələnin
kərpicləri arasındadır
əl-ələ gəzdiyimiz
və səni
ilk dəfə öpdüyüm
o gizli yer

amma bir qarğıdalı tarlasının
narahatlığını hiss edirəm
dağların arxasından
rayonun birinci göydələni görüləndə

indi kamaz-kamaz qum tökülür
tikilən binaların qarşısına
balıq qulaqlarını seçib məhv edirlər
eynən bir cinayətin izini itirdikləri kimi

Sarmaşıq

Göydələnə dırmanan
sarmaşığın
neçənci mərtəbəyə qalxdığını
görməyə bəs edər
ömrüm

Əlifba

Həm kar, həm laldı
sevgilisinin tənini
oxşayarkən
əlləriylə həm sevişir
həm danışır

Sərçə və pişik

I

Artıq torpağın altını da tutur
telefon telləri
və bir qorxu
bürüyür sərçələri ürəyini
o vaxt ki,
görürlər pişikləri

II

görəsən qanırmı sərçələrin
niyə köç etmədiyini
sobanın yanmasını
gözləyən
pişik

II

Bircə külək gəlir
ölü sərçənin
dəfninə
və ustufca
tərpədir tüklərini
pişikdən öncə.

Sərçə

Yem axtaran
sərçənin
ayaq izləri
görünməz
"qar" sözü
işlədilən şeirlərdə.

Dağ yolu

Boyun məndən qısadır
kənd avtobusunun
dağa dırmanması
kimi uzanırsan
dodaqlarıma

neçə vaxtdı yolumun
toz-duman bürümür

Dəbilqə

Torpağa hopub yağış
sükutlu gecədə
su içir köçəri quş
ölü əsgərin
tərsinə çevrilmiş dəbilqəsindən

əsgərlər bir-birinə
uzun ömür arzulayırlar
səngərlərin arasında
asqıraq səsini
eşitməmiş

Ölüm gözünün
odunu almazdı
əgər quş silah
səslərini eşidib
uçmasaydı
təlaşla və ürkərək

Qarımış qız

Havayı zərf kimisən
üstündə ünvanın yazılıb
qalmısan evdə
necəsən Qız
Qülləsi

Təcrübə

Nə yandır məktub zərfinin ucunu
nə də sevgi haqqında
səhifə-səhifə yazıb doldur
bircə zərfin ağzını bağlayanda
məhrəm dodaqlarını
dəli kimi toxundur

Liman

Burdan ora qədər dibçəklər vardı
limana baxan
pəncərənizin önündə
və çiçəklərin arxasında dayanıb
çörək qırıntıları səpən
qağayı tək gözəl
bir ana

meydanda toplaşan qadınlar
limandakı bəyaz gəmini
işıqları yananda
elə həmin vaxt küçədən keçən
yaşıl kinoteatrda
bilet satan qızın
qeybətini eləməzdilər

anasının dizinin dibindən
ayrılmasan
sakit uşaq kimidir
dəniz
amma küçəyə çıxıb
dalğa olmaq keçir
ürəyindən

Antik dərdlər

Dolanışıq üçün
neçə-neçə yaşlının
qədim İstanbul evlərindən
gətirdikləri əşyaların
üstünə qar yağa-yağa
satılır antik dərdlər
bazarında

Sənə yaxın

Bir dost sevgisinə
elə
söykəmək istəyirəm ki başımı
ya çiynini ver sevgilim
ya da telləri qopmuş
bir kaman

Öz qanadının altına sığınmağa
Bir quş axtaran
evin kandarı kimiyəm sənsiz
ya da bütün balinalarını
sahilə
tolazlayıb intihar edən
dəniz

mən torpağa gömülmüş
qədim bir küpəm
və sən
ilk dəfə qazıntı aparan
arxeoloq ürkəkliyi ilə
götür
əlinə məni

çünki budur yeganə arzum
sənə yaxın olan Sunay Akın

At qoxusu

Mənə İstanbulda
gəmi fitinin səsi eşidilən
evi göstərin
ki qapısını döyüb
o evdə yaşayanlara deyim
daha çox pişik balaları əzilsin deyə
köhnə limanları
sahil yoluyla ayırıblar
dənizdən

Əvəzində mən də sizə
Bülbülü öləndən sonra
yerində gözəllik salonu açılmayan
neçə məhəllə bərbərini
qaldığını deyərəm
ya da neçə şlyapanın
dustaq olduğunu deyərəm
qədim bir imarətin
asqısında

ya da neçə faytonçunun
artıq taksi sürdüyünü deyə bilərəm
amma öldürsəniz də deməröm
özünüz baş sındırıb tapın
yan güzgüyə keçirilmiş muncuqlardakı
at qoxusunu

Ozan

I

Həyatı sevməyin
tərəfdarı olmayan şair
imzanın
özünü mürəkkəb ləkəsi
saymamasıdır

II

Nə muştuq,
nə saqqal,
yerdə gördüyün
çörək parçasını
götür

III

Qoy xəncərlənsin
Vətənimin
neçə-neçə şairin qəlbi
bir uşağın tökülən
süd dişləri kimi

ŞİİRT

Ovcunun qovduğu ceyran
asanca qaçıb
xilas olsun deyə
çiyin-çiyinə verib
yurdumun dağları

Vətənimizdəki böcəklərin
hamsını türməyə bassalar
onlardan ayrılıb o birilərdən ayrı
hücrəyə qonar
kitab güvəsi

bağlama kağızı kimi istifadə edirlər
baş örtüyünü vətənimdə
uşaqlıq xatirəsi kimi
günəşi bükürlər
gənc qızların saçlarından

və tank tırıtılları
altında şiirt
məhv olarkən şeirin problemlərini
müzakirə edirlər
yurdumun şairləri

Türkiyə türkcəsindən
dilimizə uyğunlaşdıran:
Fərid Hüseyn